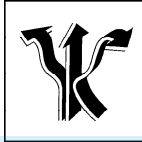

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

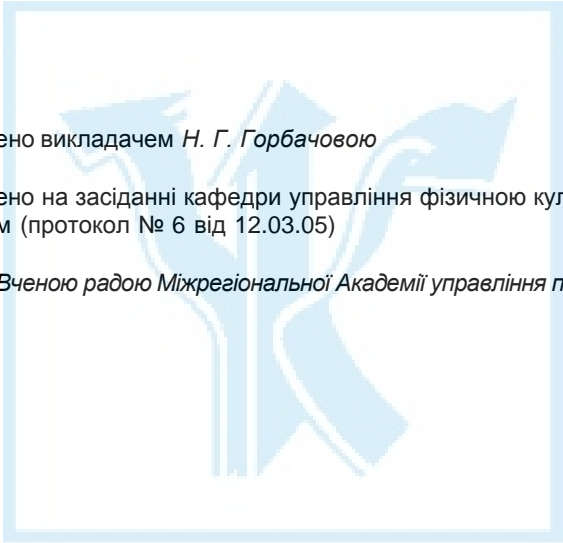
НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни

“ОСНОВИ ПРОТИПОЖЕЖНОЇ ПІДГОТОВКИ”

**(для бакалаврів спеціальності “Фізичне
виховання” спеціалізації “Охоронна діяльність”)**

МАУП

Київ 2005

Підготовлено викладачем *Н. Г. Горбачовою*

Затверджено на засіданні кафедри управління фізичною культурою та спортом (протокол № 6 від 12.03.05)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Горбачова Н. Г. Навчальна програма дисципліни “Основи протипожежної підготовки” (для бакалаврів спеціальності “Фізичне виховання” спеціалізації “Охоронна діяльність”). — К.: МАУП, 2005. — 12 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, навчально-тематичний план, програмний матеріал до вивчення дисципліни “Основи протипожежної підготовки”, контрольні питання, а також список рекомендованої літератури.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

На сучасному етапі розвитку нашого суспільства з позицій безпеки життєдіяльності людини спостерігається кілька негативних тенденцій. Найбільшою мірою прогресують злочинність, що зумовлюється соціально-економічними чинниками, і техногенні катастрофи, серед яких лідирують пожежі. І якщо для захисту від злочинних зазіхань бізнес створює потужні служби охорони й безпеки, що здійснюють розвідку, охорону, захист інформації, супровід вантажів тощо, то система захисту від пожеж не відповідає рівню небезпеки, що вони передбачають.

Тенденція поширення пожежної небезпеки зумовлюється низкою об'єктивних чинників: появою новітніх технологій і матеріалів, збільшенням масштабів виробництва і будівництва, ускладненням техніки і устаткування, а також старінням і зношуванням основних виробничих фондів, транспортних засобів і неможливістю їх швидкого відновлення через кризові ситуації в економіці країни.

Разом з тим значна частина пожеж виникає через низький рівень підготовки у сфері пожежної безпеки посадових осіб, працівників і охоронців об'єктів, населення, а відсутність елементарних навичок поведінки в екстремальних ситуаціях, не вміння швидко організувати і здійснити евакуацію, скористатися засобами пожежогасіння, локалізувати осередки займання, перешкодити поширенню вогню призводять до великої кількості жертв і великих матеріальних збитків.

Мета вивчення курсу “Основи протипожежної підготовки” — здобути знання в галузі організації забезпечення пожежної безпеки, ознайомитись з видами і принципами роботи сучасних засобів пожежогасіння, розвинути навички дії в надзвичайних ситуаціях.

Викладання курсу основ протипожежної підготовки будується відповідно до навчального плану і здійснюється в тісному зв'язку з вивченням основних дисциплін за фахом “Організація охоронної діяльності”.

Лекційний матеріал закріплюється на практичних заняттях у процесі розгляду типових ситуацій в діяльності приватних охоронців і оволодіння ними навичками грамотних дій при виявленні, локалізації й гасінні пожеж різних класів.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
вивчення дисципліни
“ОСНОВИ ПРОТИПОЖЕЖНОЇ ПІДГОТОВКИ”

№ пор.	Назва теми
1	Правове регулювання в галузі забезпечення пожежної безпеки в Україні
2	Загальні відомості про пожежі й пожежну безпеку
3	Система забезпечення пожежної безпеки підприємства
4	Противопожежні засоби і їх розміщення на об'єкті
5	Особливості й принципи гасіння пожеж
6	Забезпечення безпеки людей при пожежі

ПРОГРАМНИЙ МАТЕРІАЛ
до вивчення дисципліни

“ОСНОВИ ПРОТИПОЖЕЖНОЇ ПІДГОТОВКИ”

Тема 1. Правове регулювання в галузі забезпечення пожежної безпеки в Україні

Нормативні документи України з питань забезпечення пожежної безпеки. Визначення поняття “пожежна безпека”. Правила пожежної безпеки в Україні. Система забезпечення пожежної безпеки. Права і обов'язки громадян в галузі пожежної безпеки. Права і обов'язки підприємств у галузі пожежної безпеки. Відповідальність громадян і посадових осіб за порушення заходів пожежної безпеки. Взаємодія підприємств з органами пожежного нагляду. Страхування майна від пожеж.

Література [1–6; 16; 32]

Тема 2. Загальні відомості про пожежі й пожежну безпеку

Загальні відомості про пожежі. Причини виникнення пожеж на об'єктах, які охороняються. Класифікація джерел запалювання. Класифікація пожеж відповідно до державного стандарту 27331-87. Фази пожежі. Категорювання приміщень за вибу-

хо- і пожежонебезпекою згідно з ОНТП 24-86. Класифікація пожежо- і вибухонебезпечних зон. Шляхи поширення пожежі. Інформаційна модель пожежі.

Література [8; 9; 13; 17]

Тема 3. Система забезпечення пожежної безпеки підприємства

Мета і завдання системи забезпечення пожежної безпеки підприємства. Організація протипожежного захисту підприємства. Складові системи протипожежного захисту. Основні вимоги протипожежної безпеки підприємства. Особливості інструктажу працівників підприємства з питань пожежної безпеки. Інструкції про заходи пожежної безпеки для співробітників охорони. План евакуації людей при пожежі. Вимоги з утримання систем електропостачання, шляхів евакуації. Аварійне й евакуаційне освітлення. Системи протидимного захисту. Системи оповіщення про пожежу. Профілактичні протипожежні заходи. Заходи зниження матеріального збитку від пожежі.

Література [8; 9; 28]

Тема 4. Протипожежні засоби і їх розміщення на об'єкті

Засоби пожежогасіння. Розміщення засобів пожежогасіння на об'єкті. Пожежна сигналізація: призначення, можливості, відмінності. Датчики пожежної сигналізації. Принцип роботи пожежних повідомлювачів. Особливості й принципи роботи стаціонарного устаткування для гасіння пожеж (автоматичні установки водяного, пінного і газового пожежогасіння). Особливості й принципи роботи переносного устаткування для гасіння пожеж (вогнегасники, пожежні крани, повстина та ін.). Вогнегасники: застосування, обслуговування, нормування. Види, можливості й умови застосування вогнегасників. Техніка запуску вогнегасника. Класифікація і маркування вогнегасників. Типові норми положення вогнегасників. Правила експлуатації вогне-

гасників. Класифікація типів вогнегасників за видами вогнегасної речовини. Порядок користування вогнегасниками. Строки перевірки параметрів вогнегасної речовини і перезарядження вогнегасників. Середня тривалість роботи вогнегасників. Ефективність застосування вогнегасників залежно від класу пожежі. Вогнезахисні склади і покриття. Пасивні системи вогнезахисту (організаційно-технічні заходи, кабелів, металевих конструкцій, вогнезахисні перегородки).

Література [7; 9–15; 18–25; 28–31]

Тема 5. Особливості й принципи гасіння пожеж

Способи гасіння пожеж. Особливості гасіння твердих речовин (пожежі класу А). Особливості гасіння горючих рідин (пожежі класу В). Особливості гасіння горючих газів (пожежі класу С). Особливості гасіння металів і металовмісних речовин (пожежі класу Д). Особливості гасіння електроустановок (пожежі класу Е). Особливості гасіння пожеж у закритих приміщеннях. Особливості гасіння пожеж на відкритих територіях. Особливості пожежогасіння для специфічних об'єктів (музеї, бібліотеки, пам'ятки архітектури).

Література [14; 15; 26–28]

Тема 6. Забезпечення безпеки людей при пожежі

Загальні обов'язки працівників підприємства. Обов'язки служб підприємства при пожежі. Порядок дій при пожежі. Правила поведінки співробітника охорони на місці виникнення пожежі. Організація евакуації людей під час пожежі. Індивідуальні засоби захисту при пожежах і надзвичайних ситуаціях. Подання долікарської допомоги потерпілим при пожежі.

Література [13; 28; 33–36]

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

1. Правове регулювання в галузі забезпечення пожежної безпеки в Україні.
2. Визначення поняття “пожежна безпека”.
3. Система забезпечення пожежної безпеки.
4. Права і обов’язки громадян у галузі пожежної безпеки.
5. Права і обов’язки підприємств у галузі пожежної безпеки.
6. Відповідальність за порушення правил пожежної безпеки.
7. Взаємодія підприємств з органами пожежного нагляду.
8. Загальні відомості про пожежі.
9. Характерні причини пожеж.
10. Класифікація пожеж відповідно до державного стандарту 27331-87 і рекомендовані заходи пожежогасіння.
11. Фази пожежі.
12. Джерела зайняття.
13. Категоріювання приміщень за вибухо- і пожежонебезпекою згідно з ОНТП 24-86.
14. Класифікація пожежо- і вибухонебезпечних зон.
15. Засоби пожежогасіння.
16. Види і можливості вогнегасників.
17. Визначення необхідної кількості вогнегасників.
18. Класифікація типів вогнегасників за видами вогнегасної речовини.
19. Строки перевірки параметрів вогнегасних речовин і перезарядження вогнегасників.
20. Середня тривалість роботи вогнегасників.
21. Умови застосування повітряно-пінних вогнегасників.
22. Умови застосування вуглекислотних вогнегасників.
23. Умови застосування хладонових вогнегасників.
24. Умови і правила застосування порошкових вогнегасників.
25. Умови застосування водних вогнегасників.
26. Умови застосування аерозольних вогнегасників, що закидаються.
27. Умови застосування комбінованих вогнегасників.
28. Принцип роботи установок масштабного пожежогасіння.

29. Принцип роботи установок газового пожежогасіння.
30. Використання вогнегасників на автотранспортних засобах.
31. Особливості гасіння пожеж у замкнених приміщеннях.
32. Особливості гасіння пожеж на відкритих територіях.
33. Позначення вогнегасників, що використовуються при їх маркуванні.
34. Правила поведінки співробітника охорони на місці виникнення пожежі.
35. Інструкції про заходи пожежної безпеки для співробітників охорони.
36. Складові системи протипожежного захисту.
37. Пожежна сигналізація: призначення, можливості, відмінності.
38. Відповідальність громадян і посадових осіб за порушення заходів пожежної безпеки.
39. Особливості гасіння твердих речовин (пожежі класу А).
40. Особливості гасіння горючих рідин (пожежі класу В).
41. Особливості гасіння горючих газів (пожежі класу С).
42. Особливості гасіння металів і металовмісних речовин (пожежі класу Д).
43. Особливості гасіння електроустановок (пожежі класу Е).
44. Особливості використання аерозольних засобів пожежогасіння.
45. Техніка запуску вогнегасника.
46. Розміщення вогнегасників на об'єкті.
47. Ефективність застосування вогнегасників залежно від класу пожежі.
48. Конструкції й класифікація вогнегасників.
49. Способи гасіння пожеж.
50. Принцип роботи пожежних повідомлювачів.
51. Принципи забезпечення безпеки людей при пожежі.
52. Особливості інструктажу працівників підприємства з питань пожежної безпеки.
53. Організація евакуації людей під час пожежі.
54. Індивідуальні засоби захисту при пожежах і надзвичайних ситуаціях.

55. Датчики пожежної сигналізації.
56. Порядок дій при пожежі.
57. Оснащення транспортних засобів первинними засобами пожежогасіння.
58. Страхування майна від пожеж.
59. Особливості пожежогасіння для специфічних об'єктів (музеї, бібліотеки, пам'ятки архітектури).

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України “Про пожежну безпеку”.
2. *Типовые нормы положения огнетушителей в Украине.*
3. *Правила эксплуатации огнетушителей в Украине.*
4. *Правила пожежної безпеки в Україні”: Наказ МНС України від 19.10.04 № 126.*
5. *Типовое положение об инструктажах, специальных учениях и проверке знаний по вопросам пожарной безопасности на предприятиях, в учреждениях и организациях Украины.*
6. *Перечень должностей, при назначении на которые лица обязаны проходить обучение и проверку знаний по вопросам пожарной безопасности, и порядок их организации.*
7. *Аэрозольные средства пожаротушения // Бизнес и безопасность. — 2001. — № 2.*
8. *Литвиненко В. И., Мурзинцев А. В. Справочник частного охранника. — М., 2004.*
9. *Назаров С. А. На всякий пожарный случай. Руководителю. Все о пожарах. — М., 2000.*
10. *Карпов А. П. Огнетушители. Классификация, выбор, размещение, применение. — М., 2001.*
11. *Смирнов Н. В. Установки пожаротушения. — М., 1998.*
12. *Собурь С. В. Пожарная безопасность электроустановок. — М.: Спецтехника, 2003.*
13. *Корольченко А. Я. Предпринимателю о пожарной безопасности предприятий. — М., 2003.*

14. *Мешалкин Е. А.* Пожарная безопасность складов. — М., 2003.
15. *Мешалкин Е. А.* Пожарная безопасность нефтегазохимических предприятий. — М., 2003.
16. *Ложкин В. С.* Бизнес без боязни или если к вам идет инспектор пожарного надзора. — М.: Арда, 2004.
17. *Осипова М. Н.* Методическое пособие по оценке пожароопасности помещений различного назначения методом Грентенера. — М., 1998.
18. *Мосягин А. Б., Членов А. Н.* Приемо-контрольные приборы охранно-пожарной сигнализации. — М., 1998.
19. *Кирюхина Т. Г.* Технические средства охранно-пожарной сигнализации. — М., 1998.
20. *Современные средства пожаротушения* // В. М. Моисеенко и др. Пожаровзрывобезопасность. — 1996. — № 2.
21. *Применение огнетушителей в производственных, складских и общественных зданиях и сооружениях* / Н. В. Навценя и др. — М., 1986.
22. *Использование огнетушителей на автотранспортных средствах: рекомендации* / Н. В. Исавнин и др. — М., 1986.
23. *Порядок применения пенообразователей для тушения пожаров: инструкция* / В. В. Пешков и др. — М., 1996.
24. *Пиголов С. В.* Пенные и углекислотные огнетушители. — М., 1955.
25. *Исавнин Н. В.* Средства порошкового пожаротушения. — М.: Стройиздат, 1983.
26. *Тактика тушения электроустановок, находящихся под напряжением: рекомендации.* — М., 1986.
27. *Пожаровзрывоопасность веществ и материалов и средства их тушения: Справочник: В 2 т.* / А. Н. Баратов и др. — М.: Химия, 1990.
28. *Пожарная безопасность: комплексные решения, техника, оборудование, услуги* // Прил. к журн. "Системы безопасности, связи и телекоммуникаций". — М., 2000–2001.
29. *Установки объемного пожаротушения* / С. И. Вертков и др. // Алгоритм безопасности. — 2003. — № 2.

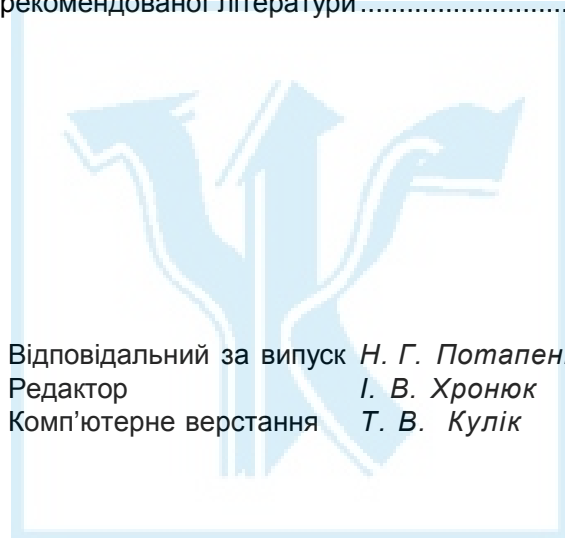
30. Меркулов А. Установки газового пожаротушения, выбор и расчет системы // Алгоритм безопасности. — 2003. — № 2.
31. Себенцов Д. Технические и конструктивные особенности нового поколения пожарных извещателей // Алгоритм безопасности. — 2003. — № 2.
32. Ответственность за нарушение правил пожарной безопасности // Бизнес и безопасность. — 2001. — № 2.
33. Федоткин С. Н., Бураев Ю. И. Сборник материалов по основам организации охранной деятельности. — М., 1996.
34. Федоткин С. Н. Справочник сотрудника частной охраны. — М., 1999.
35. Основы оказания первой неотложной медицинской помощи при охранной деятельности. — М., 1994.
36. VIP в зеркале охраны / В. А. Вождаев, М. К. Каретников, А. К. Лобашев и др. — М., 2003.

МАУП

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Навчально-тематичний план вивчення дисципліни “Основи протипожежної підготовки”	4
Програмний матеріал до вивчення дисципліни “Основи протипожежної підготовки”	4
Контрольні питання	7
Список рекомендованої літератури	9

Відповідальний за випуск *Н. Г. Потапенко*
Редактор *І. В. Хронюк*
Комп'ютерне верстання *Т. В. Кулік*

МАУП
Зам. № ВКЦ-2214

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП